

Căderea Constantinopolului

I. DE CE

Primul patriarh de după cucerirea Constantinopolului, Ghenadie și dascalul acestuia, Iosif Vrienie: Povestire vrednică de luat aminte

“Cand eram copil de doisprezece ani, am auzit de la unchiul meu, parintele Dimitrie Skaliotis, următoarea povestire, pe care acesta a auzit-o de la unchiul tatalui sau, care a fost mult timp arhimandrit al Patriarhiei:

‘Cand Constantinopolul a fost cucerit de turci, cotropitorul Mohamed al II-lea s-a instalat in palatele imparatilor bizantini, bucurandu-se pentru biruintele și jafurile armatelor sale. Intr-o zi a asezat masa oficiala pentru mai-marii trupelor lui – aghiotanti, generali și ofiteri superiori. In vreme ce ospatul incepuse, intorcandu-se spre peretele camerei, **a avut o descoperire, o mana goala cu palma și cele cinci degete deschise**. Inspaimantat, i-a intrebat pe cei de la masa daca și ei vad acest lucru, și ce sa insemne oare? Au raspuns ca vad și ei, dar ce insemna nu stiu.

Sultanul era nedumerit și a cerut sa i se spuna semnificatia acelei vederi. Unii i-au spus sa caute ghicitori și vrajitori, caci aceia ii vor putea arata semnificatia. Sultanul a chemat la el pe multi otomani și arabi care se ocupau cu vrajitoria, dar nimeni nu-i putea descoperi ce semnifica descoperirea pe care a avut-o. Vazand bucatarul sultanului, care era grec, dar credincios și iubit de acela, ca sultanul e suparat și trist, caci nu o data, ci de multe ori, a vazut mana goala cu degetele deschise, ii spuse:

– *Cauta un crestin sfant, pentru ca numai acela iti va putea descoperi semnificatia acestei vederi.¶Intr-adevar, sultanul a cercetat indata și i-a intrebat pe multi creștini daca cunosc pe vreun om sfant, fagaduindu-le acestora ca vor primi rasplata bogata in schimb.*

Atunci cativa creștini i-au spus:

– *Noi il stim de sfant pe inteleptul Gheorghe Scholarul (scholari se numeau cei care studiau teologia și filozofia adevarata, cercetarii Sfintelor Scripturi).*

Sultanul a poruncit sa-l gaseasca indata, l-a chemat și i-a zis:

– *Daca vei putea sa-mi descoperi semnificatia celor cinci degete ale mainii pe care o vad, iti voi da tot ce-mi vei cere.*

Iar inteleptul Gheorghe i-a raspuns lui Mahomed al II-lea:

– *Prea inalte, eu cu puterea, cunostinta și intelepciunea mea nu pot talcui descoperirea ta, doar adevaratul Dumnezeu in care cred și pe care Il slavesc mi-o poate dezvalui. Da-mi, te rog, un ragaz de sapte zile ca sa postesc și sa ma rog lui Dumnezeu sa mi-o descopere.*

Sultanului i-au placut vorbele inteleptului Gheorghe și i-a dat ragazul cerut. Dupa ce au trecut sapte zile, acela a aparut in fata sultanului și i-a zis cu indrazneala:

– *Domnul și Dumnezeul meu, la Care m-am rugat și pe care il slavesc, Care ne-a fagaduit ca ne va da tot ce-I vom cere cu credinta, daca este spre folosul sufletului nostru, mi-a*

descoperit semnificatia vederii tale. Cunoaste, asadar, prea inalte sultan, ca cele cinci degete ale mainii pe care o vezi inseamna ca n-ai fi intrat in acest oras daca in el ar fi existat cinci crestini adevarati.

Imparatului i-a placut explicatia lui Gheorghe Scholarul și i-a zis:

– Intrucat te vad intelept și mi-ai dezlegat nedumerirea alungandu-mi tristetea, cere-mi orice vrei și sunt gata sa-ti ofer.

Si Gheorghe a spus:

– Un lucru cer de la tine, prea inalte, sa dai porunca severa ostasilor tai sa inceteze crimele impotriva grecilor, torturile, prigoanele, talhariile și jafurile.

Si Mohamed a dat imediat porunca și l-a numit pe Gheorghe carmuitor al natiei sale, și i-a dat putere ca, cati dintre greci sufera nedreptati din partea turcilor, sa i se adreseze lui, și el sa-i spuna sultanului. Din ceasul acela au inceput sa se imputineze chinurile și suferintele crestinilor. In continuare, **Mohamed a incuviintat sa fie hirotonit un patriarh, cu numele Ghenadie**. I-a dat mari cinstiri patriarhului Ghenadie, i-a asezat masa la palat și după aceea l-a condus afara in curte, i-a daruit un cal ales, cum se obisnuia printre împărați, și le-a poruncit tuturor conducatorilor curtii sa-l insoteasca in procesiune, unii mergand inaintea lui, iar altii in urma, pana la biserica Sfintilor Apostoli.

Si in felul acesta, cu ajutorul și harul lui Dumnezeu, și cu credinta, cumpatarea și intelepciunea patriarhului Ghenadie, elenismul și crestinismul ortodox au fost salvate”.

“Inainte de cucerire, cele bisericesci și cele laice ale Constantinopolului se aflau intr-o stare jalnica și vrednica de plans. Prin ingaduinta lui Dumnezeu, pentru multele pacate ale clerului și poporului, orasul a fost dat in mainile otomanilor, precum afirma multi istorici, indeosebi inteleptul orator al Bisericii, care era și propovaduitor vestit, **monahul Iosif Vrienie, dascalul Sfintilor Marcu din Efes și patriarhului Ghenadie**, a carui marturie o aducem, caci era om sfant și iubitor de adevar. **Aceasta marturie adevereste starea jalnica și vrednica de plans a poporului și clerului din vremea aceea**. Aduagam aici marturia sfantului barbat, putin prelucrata:

<<Daca cineva, vazand vizitele pedagogice pe care Dumnezeu ni le face, este nedumerit, **sa se gandeasca și la faptele savarsite de noi și sa se minuneze**, caci pe drept se ingaduie sa ni

se intample toate acestea. Caci nu exista rautate care sa nu o faptuim cu staruinta, toata viata noastra... Cei mai multi dintre noi nu numai ca nu cunosc ce inseamna a fi crestin, dar nu stiu sa-si faca nici cruce, sau stiu și nesocotesc a o face. **Preotii nostri sunt hirotoniti pe bani și inaintea nuntii, ca multi altii, au legaturi cu sotile lor.** Iertarea pacatelor se face in schimbul unor daruri...**Numele lui Dumnezeu care este hulit nu-l aparam, in vreme ce suntem datori sa murim pentru el...** Pe noi insine și pe altii ii anatemizam in fiecare zi și ii supunem la multe blesteme. Deseori facem juramant fara teama și juram in numele infricosator și sfant al Dumnezeului și Mantuitorului nostru; și acestea le facem fara a avea nevoie de ele. **Cartim impotriva lui Dumnezeu, uneori pentru ca ploua, alteori pentru ca nu ploua; pentru ca e cald, pentru ca e frig; pentru ca unora le-a dat bogatii, iar altora le ingaduie sa moara de foame.** Pentru ca bate viforul, pentru ca a starnit crivatul, și printr-un cuvânt devenim judecatori neinduplecati lui Dumnezeu. Inca multi dintre noi hulesc credinta ortodoxa, crucea, legea Sfintilor, pe Insusi Dumnezeu in public, ca unii care sunt lipsiti de orice respect. La hula adauga și lepadare de Dumnezeu, și nimeni din cei care aud nu se impotrivesc...

Nu le e rusine sa se culce, nu numai barbatii, dar și femeile, goi ca in ceasul nasterii... **Pe fete le invata de-ale stricaciunii, iar femeile lor se imbraca cu hainele barbatilor. Nu le e rusine ca la sfintele praznice sa cante din instrumente cantece satanice și sa joace, imbatandu-se și savarsind obiceiuri straine rusinoase...** Se savarsesc colinde, și in martie purtam talismane, in mai ne punem cununi pe cap și bem licori facute de vrajitori, sarim peste focuri și mergem la ghicitori. **Din ce in ce mai mult mergem la magi și vrajitori. și la fiecare boala alergam la fermecatori (sau vrajitori) și legam sau dezlegam animale și oameni..., scaparea noastra sunt vrajitorii.** Se inmulteste acum fuga de virtute și se imputineaza izgonirea pacatului, fapt ce face sa piara valoarea iubirii și sa vina uraciunea invidiei... Milostenia s-a indepartat, compatimirea s-a micșorat, lasandu-ne prada urii și nerusinarii. **Carmuitorii nostri sunt nedrepti,** cei care supravegheaza și au putere peste lucruri sunt rapitori; **judecatorii primesc daruri,** cei ce se targuiesc mint, oamenii oraselor sunt batjocoritori, cei de la sate – lipsiti de judecata și jalnici cu totii. **Fecioarele noastre sunt mai nerusinate decat desfrantele, femeile vaduve – foarte iscoditoare, cei casatoriti nu au cumintenie și nu pazesc credinta, tinerii sunt depravati, iar batranii – betivi.** Lucratorii au nesocotit lucrul, **preotii au uitat de Dumnezeu, monahii au parasit calea cea dreapta, iar laicii si-au iesit cu totul din fire...** Chipul nostru a devenit nerusinat și pricina de pacat... **și in vreme ce savarsim toate relele, credem ca nu se va intampla nimic. Au considerat cuvintele inteleptilor ca nefolositoare și povesti...** și mai mult sunt cinstiti acum nerusinatii, care petrec in desfrau, decat aceia care se nevoiesc, traindu-si viata intru virtute... Nu trece o zi sau un ceas fara sa ne afundam in insulte și osande fata de fratii nostri. Multi dintre noi traiesc in imbuibarea pantecelui, betii, desfranari, adultere, mizerii, lipsa de evlavie, vrajmasii, gelozii, invidie și talharii. Am devenit mandri, infumurati, iubitori de arginti, egoisti, nerecunoscatori, hoti, tradatori, necuviosi, nepocaiti, neinduplecati. **Multi dintre clericii pacatosi se apropie și liturghisesc la Sfanta Masa.** Iarta-ne, Doamne! **Aceasta mai mult decat toate ne face neplacuti in fata lui Dumnezeu și vrednici a primi mii de suferinte.** și altele cate se savarsesc in public și pe furis de catre multi, **iar noi tacem.** Acestea deci și altele asemenea au facut sa primim pedepsele pedagogice ale lui Dumnezeu!"

“Acest monah sfant și intelept care se nevoia într-o sihastrie din afara Constantinopolului a fost chemat de patriarh și de imparat la curte, ca sa rosteasca predici religioase și omilii care sa indemne la pocainta, intoarcere, folos și mantuirea sufletului crestinilor. Intrucat cunostea starea morala a poporului și armatei, și tocmai de aceea il chemasera, a aparut in fata împăratului, a patriarhului și a celorlalte oficialitati și cu indrazneala le-a zis:

– Pentru ca m-ati chemat sa propovaduiesc cuvantul lui Dumnezeu, am venit cu placere, dar *daca voi nu ma sprijiniti, in zadar m-ati adus. Am și eu o rugaminte catre patriarh și imparat. Patriarhul sa arate interes spre a micsora cu severitate abuzurile și relele care se fac de catre cler, iar imparatul sa micsoreze abuzurile care se fac, de catre armata și popor, și atunci, cu ajutorul Domnului, va urma o indreptare.*

Dar intrucat **nici patriarhul, nici imparatul n-au luat nici o masura** și nu s-au ingrijit de acest lucru, **rautatea a sporit și pacatele s-au inmultit**, iar monahul a fost nevoit sa plece din Constantinopol și sa se intoarca la sihastria lui. Insa **inainte de a pleca a rostit un ultim cuvânt și la urma a marturisit pricina pentru care pleaca din oras.** Luandu-si ramas bun de la patriarh, de la imparat, de la cler și popor, a spus urmatoarele cuvinte profetice:

– *Plec intristat și sa stiti ca nu va trece multa vreme și eu voi muri; iar orasul acesta, din cauza nenumaratelor pacate ale celor care locuiesc in el, cu ingaduinta lui Dumnezeu, va fi cucerit de catre turci, dar crestinismul, elinismul și credinta ortodoxa se vor pastra.* Atunci marele duce Luca Notaras i-a spus cuviosului Iosif:

– *Cum e cu putinta ca Dumnezeu, care i-a zis lui Avraam ca daca va afla in cetatea Sodoma și Gomora zece drepti n-o va distruge, sa predea un oras atat de mare, in care exista multi pacatosi, dar exista și multi drepti, nu zece, ci sute și mii?*

– **Ca exista multi**, a raspuns inteleptul Vrienie, **stiu, dar și acestia sunt vinovati de pacatele multora, și pe dreptate Dumnezeu va preda orasul in mainile turcilor.** Cand va fi predat orasul, iti vei aduce aminte de cuvintele mele. Au trecut cativa ani și orasul a fost cucerit de turci; iar cand **Notaras si-a vazut copiii injunghiiati in fata lui**, la porunca cotropitorului Mahomed, si-a amintit de inteleptul Vrienie. Drept esti, Doamne, și dreapta judecata ai iubit. Iti multumesc, Doamne.

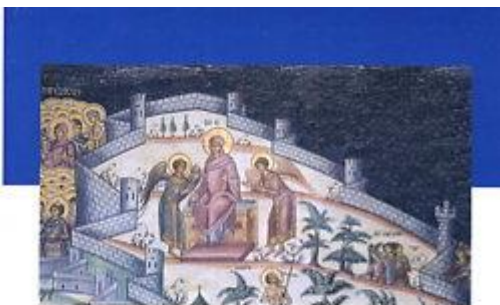
In aceeasi situatie mizerabila și vrednica de plans in care se afla atunci neamul nostru, pe care a descris-o inteleptul Vrienie, se afla și astazi, și chiar mai rau. Patimirile nu ne-au devenit lectii, și daca nu ne vom pocai sincer și nu ne vom intoarce la Dumnezeu, de la fata Caruia am fugit nesocotindu-L și calcand dumnezeiestile Sale legi și porunci, asa vom fi pedepsiti și noi. **Acela a adus potop peste oamenii lipsiti de piosenie ai Sodomei și Gomorei.**

I-a pedepsit pe evrei, predandu-i deseori robiei și pieirii. A predat și Imperiul Bizantin robiei turcilor. Dacă nici noi nu ne vom pocai, vom fi distrusi. Este imposibil ca, staruind în păcat, să nu fim pedepsiți. Ne striga aceasta, ne-o predica, ne-o profeteste Dascalul neamurilor, propovăduitorul întregii lumi, Apostolul Pavel, vocea lui Hristos: ***Dacă orice încălcare de porunca și neascultare și-a primit rasplata cea dreaptă, atunci cum vom scăpa noi, dacă vom fi nepăsători față de o astfel de mântuire?*** (Evrei 2,2). Ne-o spune Însuși Domnul nostru, Iisus Hristos: ***Dacă nu vă veți pocăi, toți veți pieri la fel*** (Luca 13,3).

Zece nenorociri i-a dat Dumnezeu lui Faraon pentru că nu a împlinit porunca Sa, pe care i-a transmis-o prin Moise, adică să-i lase pe israeliți să plece din Egipt și să meargă în pământul făgăduinței. Zece nenorociri i-a dat Dumnezeu și neamului elen pentru neascultarea, calcarea și nesocotinta cu care oamenii se comporta față de legile Lui. În continuare, cuviosul părinte Filothei pomeneste diferite nenorociri din anul 1914 și până în momentul acela și sfârșeste: ***Mai rămâne cea de-a zecea, care stă să vină.*** Dacă ne pocăim și ne întoarcem la Dumnezeu, precum ninivitenii, va înceta, se va întoarce și ea. Dacă nu ne vom pocăi, va veni. ***Fiecare nenorocire este mai mare decât cea dinainte, suferințe, distrugere mare și pieire.***

Să ne pocăim! Să ne pocăim, Să ne pocăim, fraților, ca să ne izbăvim de chinurile trecătoare și de cele vesnice, și să ne învrednicim să dobândim cu toții bunătățile cerești. Amin”

(sursa online: transcrierea doamnei Maria Irimescu, în trei părți, de pe [grupul credința ortodoxă](#), din “[Vedenii și istorisiri de folos despre viața de dincolo](#)”, editura Egumenita)

Vedenii și istorisiri de folos despre viața de dincolo

<<http://www.cuvantul-ortodox.ro/de-ce-a-cazut-constantinopolul/>>, marți, 10 aprilie 2018

CĂDEREA CONSTANTINOPOLULUI

Publicat pe 9 Decembrie 2015 de maria

ATENȚIE !!

CĂDEREA CONSTANTINOPOLULUI S-A DATORAT UNIRII ORTODOCSILOR CU CATOLICIL....

PE MOTIVUL CA SĂ SE SPRIJINE UNII PE ALȚII ÎN VREME DE PRIGOANĂ

ȘI UITE CĂ....chiar și la vreme de prigoană nu ne este îngăduit unirea cu alte confesiuni ..

Iar ca Dumnezeu nu primește nici jertfa ereticilor..... putem vedea din evenimentele de la 1453(căderea Constantinopolului)

...sau cum că,la vreme de prigoana ereticii nu au mucenici”

Sf Marcu al Efesului: *„Nu exista concesie în materie de credință!”*

Canonul 34 al Sinodului de la Laodiceea a hotărât:

„Niciun creștin nu se cuvine să parasească pe martirii lui Hristos și să se duca la pseudo-martiri adică la ai ereticilor; căci aceștia sunt străini de Dumnezeu. Deci cei ce se vor duce la dansii *sa fie anathema!*”

Iar Sfântul Ciprian al Cartaginei a spus: „Asemenea oameni, *chiar dacă au fost uciși în numele credinței lor, nu-și vor spăla nici cu sange greselile lor.* Vina dezbinării e gravă, de neiertat, și suferința n-o poate purifica. Nu poate fi martir cel ce nu este cu Biserica. (...) Nu pot rămâne cu Dumnezeu cei ce nu vor să fie uniți cu Biserica lui Dumnezeu. *Chiar dacă vor arde pe rug sau vor fi dați fiarelor salbatice, aceea nu va fi coroana credinței, ci pedeapsa trădării, și nu sfârșitul glorios al celui cu virtute religioasă, ci moartea din disperare.*

Unul ca aceștia poate fi ucis, **dar nu poate fi încoronat.**

Marturiseste ca e creștin, ca și diavolul care adesea minte ca e Hristos, căci Însuși Domnul ne atrage luarea-aminte și zice: «Multi vor veni în numele Meu spunând: Eu sunt Hristos, și pe multi vor înșela.» După cum el nu e Hristos, chiar dacă înșeală cu numele, la fel nu poate fi creștin cine nu rămâne în Evanghelia lui Hristos și a adevăratei credințe.”

Iar Sfântul Apostol Pavel de Dumnezeu înșuflat a spus clar:

“Iar când se luptă cineva, la jocuri, nu ia cununa, dacă nu s-a luptat după regulile jocului.” (II Tim.

2, 5)

Patriarhul Constantinopolului (sec.XV)

„O grecilor (românilor, n.n.) vrednici de milă, de ce încă rătăciți și lepădând orice nădejde în Dumnezeu **căutați ajutorul francilor (Europei, n.n)?** Cum de împreună cu întreaga Cetate, **care curînd va cădea, pierdeți Ortodoxia voastră?** Milostiv fii mie Dumnezeu!

Aduc mărturie înaintea Ta că **sunt nevinovat de această nelegiuire.** O, bieții de voi care vedeți ce se-ntîmplă în jurul vostru și **în vreme ce robia vă este tot mai aproape, vă lepădați de credința părinților voștri și primiți fărădelegea! Nu mă voi lepăda nicicînd de tine, iubită Ortodoxie, și n-am să te ascund Sfîntă Predanie,** cîtă vreme duhul meu mai sălășluiește în trupul acesta.”

(Sinodul de la Ferrara-Florența, ed. Scara, 2002, p.161)

Căderea Constantinopolului

Ortodoxia este comoara noastră, mărgăritarul nostru cel de mult pret...

Ortodoxia este lumina noastră ce ne călăuzește. De vom pierde cândva această comoară, această lumină, risipiți vom fi până la marginile pămîntului, precum praful.

(Sf. Nectarie al Pentapoliei)

Sultanul Mahomed al II-lea (1432-1481) dorea cu înfocare capitala bizantină, spunându-și:

„De voi cuceri această Cetate, voi covârși slava tuturor strămoșilor mei care au încercat să o ia de atâtea ori, dar au fost dati de rușine”

În Iunie, 1452, la vârsta de treizeci de ani, sultanul Mahomed al II-lea și oștile sale au năvălit în mahalalele Constantinopolului, aflate în afara zidurilor, și au robît pe toti locuitorii.

În August, 1452, sultanul a ridicat castelul cunoscut sub numele de Rumeli Hisari, pe malul european al strâmtoării, în tinutul Asomatee. Mahomed nu a cerut voie să construiască, deși tinutul era în teritoriul bizantin. El a adunat o mie de zidari și două mii de salahori, care au lucrat zi și noapte la zidirea castelului. Structura avea forma ortografică a numelui „Mahomed.” Materialele pentru construirea castelului au fost adunate de la bisericile și mănăstirile din împrejurimi. Scopul ridicării turnului era împiedicarea trecerii corăbiilor ce veneau din Marea Neagră spre portul constantinopolitan și de a ușura trecerea trupelor sale din Asia Mică spre Tracia.

Ambasadorii trimiși de Împăratul Constantin al XI-lea Paleologul (1448-1453) ca să vorbească cu Mahomed despre încălcarea tratatului au fost batjocoriti și unii decapitati. Sultanul Mahomed a spus:

„Tatăl meu, împiedicat de bizantini să treacă prin Hellespont, în vremea campaniei de la Varna, a jurat să clădească o cetate în acest loc din Bosfor. Eu nu fac decât să-i împlinesc dorinta. Spune Împăratului tău că eu nu semăn cu strămoșii mei, care au fost prea slabi, fiindcă înzestrările mele ajung la o înălțime la care ei nu puteau visa.”

După Septembrie, 1452, la porunca sultanului, căpetenia oștii turcești, Turhan, împreună cu cei doi fii, Ahmed și Omer, au pornit împotriva Moreii (Peloponnes) cu o oaste uriașă. Misiunea lor era să atace pe despotii Dimitrie și Thoma, frații Împăratului Constantin, ca să-i împiedice să-l ajute pe Împărat în capitală.

Între timp în capitală Împăratul Constantin se învoise ca numele Papei Nicolae al V-lea să se pomenească la slujbe, nădăduind astfel să dobândească vreun ajutor.

În Biserica Sfânta Sofia, preotii care voiau, îl pomeneau pe Papa. Totuși cei ce refuzau să-l pomenească pe Papa nu păteau nimic. Slujbele în care a fost pominit Papa au început la 12 Noiembrie, 1452. La 12 Decembrie, 1452 unirea Bisericilor a fost prăznuită solemn în Biserica Sfânta Sofia.

Cu toate acestea, monahii greci și mare parte din locuitorii Constantinopolului erau potrivnici unirii. S'au format două partide: unioniștii, având în frunte pe Paleologi, și antiunioniștii, în frunte cu Marele Duce Luca Notaras și Gheorghe Sholarios (monahul Ghennadie).

Cu numai un an înainte, în 1451, un grup de antiunioniști ce se numeau „Sinaxis”, au trimis o scrisoare Papei Nicolae al V-lea, cu propunerea să se țină un nou sinod. De data aceasta însă doreau un sinod la Constantinopol, care să se poată numi cu adevărat ecumenic. Ei plănuiau ca Patriarhii Răsăriteni să fie reprezentați deplin, iar delegația latină să fie redusă ca număr. Papa nu a răspuns acestui Sinaxis, însă a poruncit Împăratului să-l recheme și să-l reazeze în scaun pe depusul și fugarul unionist, Patriarhul Grigorie al III-lea (Mammas). Grecii care refuzau să înțeleagă hotărârea de unire aveau să fie trimiși la Roma pentru reeducare. Fraza cheie a Papei suna astfel:

„Dacă tu și cu nobilii tăi și cu poporul din Constantinopol primiți hotărârea de unire, ne veți afla pe Noi și pe venerabilii noștri frați, Cardinalii sfintei Biserici Romane, mereu dornici a sprijini onoarea și împărăția voastră.

Dar dacă tu și poporul tău nu veți primi hotărârea, ne veți sili să luăm acele măsuri trebuincioase pentru mântuirea voastră și pentru onoarea Noastră.”

Acest ultimatum sau pret pentru ajutorul apusean nu putea să-l ajute pe Împărat, ci doar slujea întăririi poziției unioniste.

Situația în Cetate era haotică înainte și în timpul asediului. În Apus, pregătirile pentru ajutarea Constantinopolului erau întârziate. Câteva corăbii venetiene au fost înzestrate pe cheltuiala Papei. Înainte ca ele să ajungă în Hios, Cetatea era asediată. Împăratul bătuse la multe alte uși, în nădejdea de a dobândi ajutor, dar acesta nu a venit. Nici o altă stăpânire nu a dat atenție cererilor Împăratului. Deși Împăratul a făgăduit negustorilor genovezi să-i scutească de taxe pe importul de grâne, aceștia nu au răspuns. Ioan de Hunedoara, regentul Ungariei, și maghiarii, erau slăbiți de dezastrul suferit la sfârșitul domniei sultanului Murad al II-lea. Ladislau al V-lea, Regele Boemiei, abia ajuns la vârsta maturității, voia să scape de sub tutelă. Marele Cneaz al Moscovei era mult prea departe, având și el necazurile lui. De asemenea, Rusia fusese adânc tulburată de proclamarea unirii Bisericilor. Domnii Moldovei, Petru al III-lea și Alexandru al II-lea erau prea ocupați să se lupte între ei.

Vladislav al II-lea, Domnul Valahiei, era vasalul sultanului și, cu siguranță, nu ar fi pornit împotriva lui fără ajutorul Ungariei. Gheorghe, despotul Serbiei, un vasal și mai supus, a trimis un pâlcc de oaste să se alăture năvălitorilor lui Mahomed. Deși au luptat cu vitejie pentru stăpânul lor, sârbii simteau simpatie față de coreligionarii lor din Constantinopol. Căpetenia albanezilor, Skanderberg, un ghimpe în coasta sultanului, era în dușmănie cu venetienii. Domnitorii din insulele Egee și cavalerii iohaniti din Rhodos nu puteau interveni. Regele Georgiei și Împăratul Trapezuntului abia își puteau apăra hotarele lor. Emirii anatolieni, deși erau dușmanii sultanului, primiseră prea recent o lecție despre puterea sa, spre a se mișca prea curând împotriva lui. Însă colonia venetiană din Constantinopol a oferit sprijin nelimitat. Au existat

și unii genovezi, rușinați de temerile conducătorilor lor, care au venit singuri din Italia „ca să lupte pentru creștinătate”.

În sufletul său, Împăratul Constantin era tulburat. Multi greci îl învinuiau pentru sprijinirea unirii Bisericii și învoirea cu ea în 1452. Acum știa că nu se poate aștepta la ajutor din partea Papei Nicolae al V-lea sau de la Henric al IV-lea al Angliei sau de la Carol al VII-lea al Franței. Cumnatul Împăratului, Luca Notaras, comanda flota bizantină, redusă acum la o duzină de nave prost înzestrate. Notaras nu-i iubea pe latini, fiind în favoarea unui compromis cu turcii. Dar Împăratul stăruia, zicând:

„Un Constantin a întemeiat Cetatea, și un altul o va scăpa.”

La începutul primăverii lui 1453 sultanul a început blocada Cetății. Cu flota sa nou construită Mahomed a adus artilerie, catapulte și alte mecanisme de acest fel, care fuseseră construite mai dinainte. Sub comanda lui Karagea Pașa, turnurile din jurul Cetății au fost asediate și cucerite. Mahomed și-a dat seama de uriașul potențial al artileriei și prafului de pușcă și a adus o mare cantitate de tunuri uriașe. Unele piese de artilerie puteau fi mișcate doar de 40-50 de perechi de boi și 2000 de bărbați.

La 2 Aprilie, 1453, sultanul cu multimea sa de călăreți și ieniceri au ajuns la zidurile Cetății. În aceeași zi au apărut cam treizeci de trireme și patruzeci de vase de război, ca și 130 de vase cu un singur rând de vâsle, și alte bărci și vase mai mici. Cu aceste forte sultanul a izbutit să acopere 18 mile de tărâm.

Grecii numărau doar 4.773 de apărători, între care cam 2000 de străini. Aceștia țineau piept unei forte de 250.000 de oameni. Forta efectivă a oștii lui Mahomed probabil nu depășea 80.000 de oameni, restul fiind oameni de strânsură, prost echipați. Cortul sultanului, pe care fălăia stindardul roșu cu semilună de aur, era înconjurat de călăreți turci și afgani, de asprii munteni din Anatolia și de arcași traci. Mai erau și o multime de bașbuzuci – mercenari și aventurieri de pretutindeni care intraseră în slujba sultanului, gata să lupte în nădejdea prăzilor bogate ce li se făgăduiau. Unii dintre cei aflați în rândurile sultanului erau slavi, unguri, germani, italieni și chiar greci. Se puteau vedea și stindardele celorlalte căpetenii: bătrânul vizir Halil, ambițiosul Zagan și crudul Karagea. Apoi mai erau ienicerii, care erau băieți greci ce fuseseră răpiți, trecuți la islam și siliti să devină ostași. Erau cei mai buni ostași ai turcilor, iscusiti în mânăuirea lăncii, hangerului și sabiei încovoiate.

Bizantinii asigurau intrarea în port cu un lant din zale de fier. Fortele navale ale Cetății, poziționate în partea din spate a portului, cuprindeau trei corăbii genoveze, una din Castilia spaniolă, una aparținând unui francez din Proventa, și trei cretane; toate erau bine echipate pentru bătălie. De asemenea în port se mai aflau trei negutători venetieni cu escortele lor, câteva trireme rapide. Aceasta era apărarea navală a cetății. Pe uscat, dușmanii au poziționat cele mai mari piese de artilerie, cu un calibru de nouă inci, dimpreună cu alte tunuri, astfel încât să-și poată concentra bombardamentul asupra a patrusprezece puncte de-a lungul zidurilor Cetății. Tunurile, catapulte, arbaletele și alte mașinării și arme de acest fel au adus mari pagube de amândouă părțile. Masacrele, atacurile, bombardamentele și luptele erau neconținute, durând zi și noapte. Sultanul nu îngăduia nici un răgaz, nădăjduind ca puținii apărători ai Cetății să obosească de presiunea neîntreruptă. Însă tunurile sultanului explodau în bucăți din pricina focului neconținut și al metalului prost, semănând moartea și rănind pe mulți. Foarte supărat, sultanul a poruncit să se facă un tun și mai puternic care să le înlocuiască pe cele distruse.

La 15 Aprilie 1453 flota sultanului a sosit, numărând 300 de vase, pe lângă șlepurile ce transportau arcași și ostași.

În cetate se afla un nobil genovez pe nume Giovanni Giustiniani Longo. El sosise în Cetate cu 700 de ostași italieni, la 29 Ianuarie, 1453. Giustiniani Longo, ca unul ce era foarte priceput la toate, a fost făcut general de către Împăratul Constantin. Avea sub comanda sa 300 de oameni și i s'au dat în grijă zidurile Cetății. Astfel, împreună cu Împăratul, Giustiniani forma nucleul apărării.

Tunurile stricate ale sultanului au fost reparate și el a îndreptat din nou un cumplit bombardament asupra zidurilor, zi și noapte. Având experiența mașinilor de război ale sultanului, ostașii din Cetate s'au obișnuit cu ele și nu mai arătau frică sau lașitate. Ei chiar au improvisat propriile mașinării, născocind altele noi, care au pricinuit mari pierderi dușmanilor. Cu toate acestea ele nu putea dura multă vreme, din pricina lipsei materialelor și a timpului pentru construirea lor.

Turnurile de la zidurile interioare și mijlocii – cu totul 192 – erau înșiruite în zig-zag. Năvălitorii dădeau întâi de șantul cu apă lat de 18 metri și adânc de 7 metri, care de obicei era uscat, dar în vreme de război era inundat prin canale. În spatele șantului era un zid mai scund care apăra o linie de arcași. Al doilea zid avea 8 metri înălțime și apăra mai mulți ostași. Al treilea și cel mai puternic zid întărit adăpostea mai mulți arcași și aruncători de proiectile. Numai forța prafului de pușcă putea dărâma aceste ziduri.

Însă după ce câteva puncte strategice de-a lungul zidului au fost demolate, sultanul a hotărât ca șantul și tranșeele să fie umplute cu crengi, pământ și alte materiale. El a poruncit oamenilor să ducă la îndeplinire acest nou plan, ca să poată trece șantul și să ajungă la spărturile din zid. Cu toate acestea oamenii sultanului au suferit pierderi, căzând victime artileriei Cetății, săgeților și pietrelor aruncate de pe ziduri. Atunci Mahomed a hotărât să aducă artileria mai aproape de șant și de tranșee. Amândouă părțile luptau cu vitejie. Apărătorii luptau cu un curaj fără preget și cu o putere supraomenească, deși mulți nu erau pricepuți la lupte. Cu toate acestea, prin harul lui Dumnezeu, a fost o adevărată minune că bizantinii au scos-o la capăt. Deși dușmanul umplea șantul în timpul zilei, locuitorii Cetății lucrau noaptea și curățau, scotând pământul, grinzile și celelalte materiale. Tot noaptea se făceau reparații, punându-se proptele la turnurile lovite. Astfel izbuteau să-l dea de rușine pe sultan, ale cărui planuri dădeau greș mereu.

Atunci sultanul a adoptat o altă tactică. El a hotărât să sape tuneluri pe sub zidurile Cetății și pe sub întărituri, care ofereau o intrare lesnicioasă în Cetate. John Grant, un străin, inginer militar de partea bizantinilor, era expert în construirea mașinăriilor de război și în producerea armei secrete a „focului grecesc.” Focul grecesc, folosit mai întâi în bătălia navală din 673, era un amestec chimic ce se aprindea și ardea puternic în contact cu apa. El ardea chiar și sub apă. Deși compoziția era secretă, probabil că conținea sulf, rășină, ulei, catran și fosfit de calciu sau var caustic. Mai târziu i s'a adăugat păcură, salpetru și terebentină. Prin secolul XIII, acest amestec era echivalentul prafului de pușcă, încă necunoscut pe atunci. Grant a intuit planurile sultanului și a pus să se sape alte tuneluri pe dedesupt, umplute cu lichid inflamabil, zădărniciind astfel planurile turcilor și arzând pe mulți dintre ei. Din nou sultanul a dat greș.

Următorul plan al sultanului era acela de a folosi un turn lat și înalt, ridicat pe o platformă cu multe roți de lemn gros. Formele atâtor mașinării nu s'ar fi putut închipui mai înainte. Nici un rege nu ar fi crezut cândva că se pot construi atâtea mașinării pentru a ataca o cetate întărită. Când groaznicul turn a

fost adus aproape, a urmat un cumplit atac lângă Poarta Sf. Roman. Însă turnul dușman a fost îndată răsturnat. Apărătorii cetății au făcut față în chip nobil dușmanului până la primul ceas al nopții, când oamenii sultanului au hotărât că avuseseră parte de destul chin și cursese destul sânge. Ei plănuiau să se întoarcă a doua zi dimineața și să folosească iarăși turnul. Dar așteptările lor nu s'au împlinit. Împăratul 80 Constantin a venit cu întăriri în ajutorul lui Giustiniani, îndemnându-și mereu ostașii de-a lungul nopții să golească șanturile umplute și să repare zidurile prăbușite ale Cetății. Apărătorii au reușit să nimicească și ciudatul turn al dușmanului, arzându-l până în temelii. Când dușmanii au sosit și au găsit turnul făcut scrum, sultanul s'a înfuriat tare, văzându-se dat de rușine. Apoi și-a arătat admiratia pentru iscusinta apărătorilor, zicând:

„Chiar dacă cei 37.000 de proroci ar fi prezis că necredincioșii noștri dușmani (bizantinii) aveau să ducă la bun sfârșit această sarcină într'o singură noapte, eu m'aș fi îndoit!” Mahomed a mai observat că apărătorii nu arătaseră vreun semn de frică sau lașitate. Această atitudine l-a pus în încurcătură, atât pe el cât și sfatul său, astfel că au început să cugete.

Pe când asediul își urma cursul, corăbiile genoveze au pornit spre Constantinopol. Pe drum li s'a alăturat un vas împărătesc, având căpitan pe Flantanelas, care aducea grâu din Sicilia. Apropiindu-se de Cetate noaptea, ele au fost zărite în zori de către vasele de pază ale sultanului. Turcii, înaintând în sunet de cor și de tobe, au început să tragă cu tunul în vasul împărătesc. Apărătorii, la rândul lor, au dat turcilor binete cu o ploaie de proiectile, săgeți și pietre. Turcii au ajuns în partea de jos a proei vasului, dar marinarii greci, de pe punțile lor înalte, aruncau peste vrăjmași foc lichid și pietre, pricinuindu-le mari pierderi.

De pe zidurile Cetății locuitorii observau bătălia, rugându-se lui Dumnezeu să aibă milă de marinarii lor și de ei înșiși. Flantanelas își îndemna oamenii, alergând de-a lungul punții. În toiul bătăliei două trireme dușmane au luat foc și mulți marinari vrăjmași au fost uciși sau răniți.

Când Mahomed a înțeles că enorma sa flotă nu putea face nimic ci, de fapt, era bătută cumplit, a fost cuprins de turbare. Sultanul urla, scrâșnea din dinți și împrăștia cu blesteme pe marinarii săi. Mahomed se repezea cu calul în apă, urmat de călăreții săi. Când marinarii au văzut supărarea sultanului și i-au auzit blestemele, s'au rușinat și au atacat vasul bizantin cu mai multă înverșunare. Totuși nu au reușit să vatăme câtuși de puțin pe vreunul din apărătorii vaselor. De fapt, suferind grele pierderi și stricăciuni, vasele turcești nu se mai puteau nici măcar retrage. Mai mult de 12.000 de necredincioși au pierit numai în acea bătălie.

Apropiindu-se noaptea, dușmanii s'au retras încet iar corăbiile apărătorilor au intrat la liman. Apărătorii nu au avut pierderi de vietă omenești, doar câțiva marinari au fost răniți iar doi sau trei au murit după câteva zile. Sultanul Mahomed, cuprins de furie, dorea ca amiralul să fie tras în teapă. Însă sfetnicii și curtenii l-au înduplecat să-l crute. Totuși i s'a luat dregătoria și i s'a confiscat toată averea, care a fost împărțită ienicerilor.

Sultanul era foarte supărat, bătând din picior de disperare și mușcându-și mâinile ca un câine. Nu putea înțelege cum 150 de trireme, bireme și vase cu un singur rând de vâsle nu izbutiseră să oprească patru corăbii. Pe deasupra, pagubele suferite de forțele sale navale îl făceau să turbeze.

Sultanul avea acum o nouă idee. Avea să-și transporte corăbiile pe pământ, din Bosfor în Cornul de Aur. Acest lucru nu mai fusese făcut până atunci pe terenul unde stâncile urcau la peste 65 de metri deasupra nivelului mării. Cu toate acestea Mahomed era hotărât, având la dispoziție forțe umane și materiale din plin. A fost nevoie de câteva săptămâni ca să se construiască un drum de mai mult de o milă între Bosfor și Cornul de Aur. La 21 Aprilie, munca a luat un ritm frenetic, o mie de lucrători fiind recrutați pentru ultimele pregătiri. Spre a abate atenția apărătorilor Cetății, tunurile sultanului trăgeau foc continuu la intrarea în Cornul de Aur, iar fumul negru se ridica peste Bosfor, ascunzând lucrările turcilor. În zorii zilei următoare, mai mult de 70 de vase turcești, legate pe niște platforme cu roți, erau trase peste uscat. Mai multe perechi de boi erau înhămate la prora corăbiilor și echipe de bărbați ajutau la împins și la tras pe laturi. Corăbiile scârțâiau urcând încet pe stânci, în straniul acompaniament de fluier și tobe. În fiecare galeră pânzele erau complet ridicate, gata de a porni pe mare, iar vâslașii ședeau la locurile lor și trăgeau la vâsle prin aer, la bătaia de tobă a slujbașilor ce pășeau pe alături. Vederea monstruoasei flote ce se mișca greoi în josul coastei, alunecând în Cornul de Aur, i-a uluit pe apărătorii Cetății.

Ca urmare a acestei manevre a turcilor, forțele apărătorilor s'au subțiat. Acum trebuiau să țină sub supraveghere zidurile dinspre mare, care mai înainte erau de nepătruns vaselor dușmane datorită lantului care închidea intrarea în strâmtoare.

Mulți italieni pricepuți aveau sarcina de a păzi pozițiile cheie din Cetate. Girolamo Minotto păzea palatul și împrejurimile lui; Pedro Guliano apăra mahalaua Bukoleon; Iacobi Contarini supraveghea fortificațiile portului din afară; Manuil Genovezul, cu un regiment de 200 de arcași și arbaletieri, păzeau mahalalele din jurul Portii de Aur; frații Bocchiardi aveau în pază apărarea Miriandronului; generalul Giustiniani, cu 400 de ostași italieni și greci, era așezat lângă Poarta Sf. Roman, unde turcii dădeau 81 atacurile lor cele mai puternice. Gabriele Trevisano, căpitanul trimiselor venetiene, păzea turnul din mijlocul canalului; iar Antonio Diedo, căpitanul mercenarilor, avea comanda propriilor vase și ale celor așezate în spatele lantului. Pe lângă italieni, Cardinalul Isidor al Rusiei păzea Kineghesionul cu 200 de arcași plătiți de Papa. Marele Duce Luca Notaras avea în grijă mahalaua Petrionului. Notaras, un antiunionist, a început să se certe cu Giustiniani în privința strategiei. *Unii dintre oamenii Bisericii care se împotriveau unirii cu Roma cereau împăratului să-l demită pe legatul papal, Cardinalul Isidor; dar Împăratul nu a luat în seamă plângerile lor.*

Alți marinari, ofițeri și căpitani ai vaselor cretane păzeau părțile din jurul Portii Frumoase. Restul cetățenilor erau rânduți și așezați după trebuință, împlinind felurite sarcini. *S'a dat poruncă ca monahii, preoții și alți slujitori bisericești să se răspândească în tot orașul și să țină slujbe neîncetate pentru salvarea Cetății.*

Întrucât vistieria împărătească era goală, lefurile ostașilor s'au plătit atunci când Împăratul a rechiziționat sfinte vase ale Bisericii și ofrande aduse lui Dumnezeu. Acestea au fost topite și s'au făcut bani. Până la urmă, căpitanul venetian Giacomo Coco l-a convins pe Împărat să-l lase să înfăptuiască focul lichid amestecat cu sulf pentru a arde flota dușmană. Planul trebuia dus la îndeplinire la 24 Aprilie. Însă când genovezii din Cetate au auzit, s'au infuriat că au fost lăsați pe dinafară. Ca să-i împace, s'au înțeles ca ei să dea unul dintre vase. Astfel misiunea a fost amânată până la 28 ale lunii. Apoi apărătorii au pus în

faptă planul lor de a incendia vasele dușmane cu focul grecesc. Și ar fi reușit, dacă trădătorul Faiuzo, un genovez, nu ar fi dezvăluit turcilor secretul. Sultanul a prins vreo patruzeci de tineri marinari greci și italieni și i-a executat. Supărat, Împăratul a poruncit să fie executați prin spânzurare 260 de prizonieri turci. Acest dezastru naval a făcut să izbucnească ciocniri și lupte între genovezii și venetienii din Cetate. Fiecare grup îi învinuia pe ceilalți de nepricepere. A fost nevoie de Împăratul Constantin ca să pună capăt certurilor.

Când Mahomed a aflat ce se întâmplă cu apărătorii, s'a bucurat. Îndată s'a gândit să mute tunurile mari pe vârful dealului Sf. Theodor, dincolo de Galata, spre a scufunda vasele aflate la intrarea în port. Locuitorii genovezi ai Galatei și-au dat seama că Mahomed încerca să le nimicească vasele, așa că au trimis o delegație, cerând pace. Mahomed nu era defel încredințat că vasele genoveze erau doar niște corăbii de negociat. Atacul a început iar primele proiectile turcești au lovit vasul amiral și l-au scufundat. Celelalte vase au ancorat îndată departe de Galata, spre a fi ferite. Aceasta nu l-a împiedicat pe Mahomed să tragă în case, ca să poată continua neîmpiedicat bombardarea vaselor. A fost o minune că după 130 de proiectile nici un alt vas nu a fost lovit și nimeni din cei aflați la bord nu a fost ucis. Casele din Cetate au fost nimicite, dar nimeni nu a murit, afară de o femeie care a fost omorâtă de o piatră desprinsă din ziduri.

Apoi sultanul Mahomed a hotărât că este mai bine să se concentreze asupra dărâmării întăriturilor Cetății decât să-i atace direct pe apărători. Bombardamentul a continuat zi și noapte, dar turcii nu au mai încercat să escaladeze zidurile. Atunci o parte din apărători și-au părăsit posturile și au plecat acasă. Când Împăratul a aflat, a rostit cumplite amenințări la adresa dezertorilor.

Împăratul era îngrijorat că sultanul primea zilnic întăriri proaspete din Asia Mică, pe când apărătorii se împutinau. Văzând împutinarea resurselor lor, unii cetățeni fără minte s'au folosit de prilej ca să stârnească răzmerițe împotriva Împăratului și nobililor. Însă Împăratul și-a văzut de treaba sa și nu i-a pedepsit.

Prin 24 Mai ieșise zvonul că sultanul pregătea cel mai mare atac al său pe uscat și pe mare în ziua de 29 Mai. Deci toată noaptea, sub supravegherea lui Giustiniani, fortificațiile au fost reparate în nenumărate feluri. Giustiniani s'a dovedit un luptător iscusit și a săvârșit multe. A dobândit titlurile de „Izbăvitor” și „Mântuitor al Cetății”, dar n'a putut să-și păstreze această reputație până la sfârșit, fiind biruit de lașitate. Apoi în tabăra dușmană s'a răspândit zvonul că flota italiană și cavaleria și infanteria guvernatorului Ungariei, Iancu de Hunedoara, porniseră să ajute Cetatea și pe apărătorii ei. Mahomed și oamenii săi s'au temut de ce este mai rău. Cuprinși de frică, și-au pierdut încrederea. Nu puteau înțelege cum de oastea lor uriașă, care stăpânea uscatul și marea, nu putuse face nimic după atâtea zile. După numeroase atacuri asupra zidurilor cu tot felul de mașinării, scări și trupe, erau totuși respinși și sufereau pierderi grele.

Apoi erau tot felul de semne rele. Scriitorii au notat unele dintre ele. Venetianul Nicolò Barbaro **scrie despre o eclipsă de lună la 22 Mai, care a fost socotită că arată că vechea împărăție avea să piară.**

O altă prevestire rea a fost socotită norul gros care a acoperit capitala. S'a socotit că aceasta înseamnă că Dumnezeu părăsise Cetatea. Starea de spirit în Cetate era foarte proastă și s'a făcut o ultimă cerere către Maica Domnului. Cea mai sfântă icoană a ei a fost purtată pe umerii credincioșilor de-a lungul

ulitelor Cetății. Toti cei ce au putut să plece de pe ziduri s'au alăturat alaiului. Pe când alaiul înainta încet, icoana a alunecat dintr' o dată de pe nășălia pe care era dusă și a căzut pe pământ. Când bărbații s'au grăbit s'o ridice, părea că se făcuse de plumb. Numai cu mare greutate au reușit s'o ridice. După aceea alaiul și-a urmat calea până ce o furtună cu trăsnete s'a abătut asupra Cetății. Le era cu neputință celor ce luau parte la procesiune să stea afară în grindină. Au căzut ploii torențiale, ulitele au fost înecate și copiii erau cât pe ce să fie luați de apă. A fost nevoie ca procesiunea să fie întreruptă. Mânia dumnezeiască s'a văzut atunci când furtuni neobișnuite, cu ploii mari și cu grindină au căzut asupra Cetății, slăbind și mai mult moralul apărătorilor.

Makarios Melissenos scrie că în fiecare noapte un foc cobora din cer, stătea deasupra Cetății și o învăluia în lumină cât era noaptea de lungă. Unii tâlcuiau acest semn ca mânia lui Dumnezeu asupra Cetății, dar alții o socoteau semnul ocrotirii dumnezeiești. Însă sultanul o socotea un semn rău pentru oamenii săi. Hotărâseră chiar să ridice asediul și să plece. La 25 Mai sultanul a făcut o propunere de pace. Avea să crute Cetatea, cu condiția să i se plătească un tribut anual; de asemenea, cetățenii aveau să fie lăsați să treacă liberi dacă părăseau Cetatea. Amândouă ofertele lui Mahomed au fost respinse.

În noaptea când se pregăteau să plece, semnul ceresc a coborât ca de obicei, dar nu a învăluit Cetatea. Lumina părea a fi depărtată, apoi s'a risipit și a pierit îndată. Aceasta l-a umplut de o bucurie răutăcioasă pe sultan și curtea sa. Ei au tâlcuit semnul astfel:

„Dumnezeu a părăsit acum pe creștini pentru totdeauna!” Oamenii sfinti ai Islamului de pe lângă sultan au declarat că lumina prevestea cucerirea Cetății. Apoi Mahomed și-a amintit ceva și îndată s'a întunecat, pierzându-și încrederea. Se întreba dacă ajutorul din Apus va veni cu adevărat pentru apărătorii Cetății. Al doilea vizir, Zagan Pașa, l-a îmbărbătat, reușind să-l facă să pornească la luptă. Toate acestea au avut loc în seara de 27 Mai. Apoi Mahomed a poruncit oamenilor săi să se spele de șapte ori, ca astfel, purificați, să se poată ruga lui Dumnezeu pentru izbândă.

Apoi Mahomed a vorbit oamenilor săi. Între altele, el a spus: „Aduceți-vă aminte ce zice Profetul în Koran despre războinicii căzuți: bărbatul care moare în bătălie va fi mutat trupește în Rai și va cina cu Mahomed, înconjurat de femei, băieți chipeși și fecioare frumoase.” El le-a făgăduit că dacă Cetatea cade, lefurile lor vor crește îndoite, asigurându-i că vreme de trei zile le va îngădui să caute și să păstreze toate veșmintele și vasele de aur și argint și să robească bărbați și femei de orice vârstă. Atunci oamenii au strigat: La Ilaha, Muhammad rasulullah, adică „Este un singur Dumnezeu, iar Mahomed este Profetul lui.” Strigătul s'a auzit limpede în Cetate, dar nimeni nu știa ce se întâmplă.

Mâna de apărători rezistau cu curajul disperării ca să oprească sfârșitul de neocolit. Credința lor se reînnoia prin slujbele de noapte din biserici și hotărârea de neînving a Împăratului Constantin în bătălie, dând pildă supușilor săi. Deși multe atacuri fuseseră respinse, după șapte săptămâni de neîncetat bombardament zidurile Cetății împresurate prezentau spărturi grave. Apărătorii lucrau să dreagă întăririle sfărâmate ale mării Cetăți, cu zidul ei de 14 mile, șantul lat și numeroasele turnuri.

ULTIMA NOAPTE

Sfârșitul era aproape. Era Luni, 28 Mai. Știind că momentul hotărâtor era aproape, ostașii și cetățenii au trecut peste orice neînțelegeri. Pe când bărbații erau pe ziduri ca să dreagă întăririle

dărâmate, **Împăratul Constantin a poruncit preoților, ierarhilor, călugărilor, femeilor și copiilor să facă o procesiune cu sfințele și cinstitele icoane. Pe când procesiunea da ocol zidurilor, toți cântau cu ochii în lacrimi:**

„Doamne miluiește.” Toti cerșeau lui Dumnezeu să nu fie dati în mâinile nelegiuitorilor și lepădatilor de Dumnezeu vrăjmași. Astfel, jelind, se îmbărbătau unii pe alții să se împotrivescă cu vitejie dușmanului.

Tabăra turcească era liniștită, **dar clopotele Cetății băteau și toacele răsunau în vreme ce icoanele și sfințele moaște erau aduse pe umerii credincioșilor. Pe când le purtau de-a lungul ulițelor și de-a lungul zidurilor, s’au oprit să binecuvânteze cu icoanele acele locuri ce suferiseră stricăciuni mai mari. Mulțime de greci și italieni veneau în urma lor, cântând cântări de slavă și zicând mereu „Doamne miluiește!”** Împăratul Ioan s’a alăturat procesiunii iar la sfârșit a ținut un cuvânt dregătorilor și căpeteniilor sale, greci și italieni. El le-a spus că avea să înceapă asaltul. Supușilor săi greci **le-a spus că omul trebuie să fie gata oricând să moară pentru Credință, țară, familie sau Împărat. Acum poporul trebuia să fie gata să moară pentru toate aceste pricini deodată.** Apoi a început să vorbească despre slava și înaltele tradiții ale Cetății împărătești. **A vorbit despre cele 67 de zile de asediu și cum necredinciosul sultan a stârnit războiul ca să nimicească adevărata Credință și să-l pună pe Profetul Mahomed în locul lui Hristos. Apoi i-a îndemnat să-și amintească că erau urmașii eroilor vechii Ellade și Rome și că se cuvine să fie vrednici de strămoșii lor.** Cât despre sine, Împăratul a spus că este gata să moară pentru credință, cetate și popor. Apoi s’a întors spre italieni, zicând:

„Nobili venetieni, dragii mei frați în Hristos,” după care le-a mulțumit pentru slujba adusă. Adresându-se genovezilor, el a observat că Cetatea nu era numai a sa, ci și a lor, din foarte multe pricini. Apoi i-a îmbărbătat, îndemnându-i să-și arate iscusința. El i-a implorat pe toți să nu se teamă de marele număr de dușmani și de siretlicurile lor barbare, sfătuindu-i să se înalte cu duhul și să se poarte cu vitejie și fără șovăire. Apoi a încheiat, zicând:

„Cu harul și tăria date de Dumnezeu și cu ajutorul de la Sfânta Treime, în Care ne-am pus toată nădejdea, să-i silim pe dușmani să plece de aici rușinați.”

Toti cei de față s’au ridicat și l-au încredințat pe Împărat că sânt gata să-și jertfească vietile și căminele pentru el. Apoi Împăratul a dat înconjur încăperii și a cerut iertare fiecăruia dacă le-a pricinuit vreă supărare. Toti au făcut la fel, îmbrățișându-se unul pe altul ca niște oameni ce se așteaptă să moară. 164 164 Runciman, p. 131. Cuvântarea Împăratului a fost consemnată de secretarul său, SfranĖes, și de Arhiepiscopul Mitilinei.

UNIRE ȘI NIMICIRE

Seara se apropia iute și mulțimi de oameni se grăbeau spre Sfânta Sofia.

La slujbele din ultimele cinci luni nici un grec ortodox evlavios nu trecuse portile bisericii acesteia care fusese pângărită de latini și de apostati. Însă în ajunul prăznuirii Sfintei Theodosia (29 Mai), în ultima noapte de libertate a Cetății, clericii și poporul, indiferent ce simteau față de Unire, au venit împreună pentru ultima liturghie din Aghia Sofia, dându-și seama că unirea florentină nu i-a salvat și nici nu va putea salva Bizantul.

Lăsând de-o parte toate neînțelegerile, nici un cetățean, afară de cei ce vegheau zidurile, nu a lipsit de la această disperată slujbă de cerere. Preotii care socoteau că unirea cu Roma era un mare păcat, au venit acum la altar să slujească împreună cu unioniștii. Cardinalul era și el de față, iar alături de el erau episcopi care nu i-au recunoscut niciodată autoritatea. Toti au venit să se spovedească, ca să poată primi Împărtășania, fără să se îngrijească dacă era dată de un ortodox sau de un catolic.

Pe când mozaicurile de aur sclipeau în lumina miilor de candelă și lumânări, iar preotii în strălucitele lor veșminte se mișcau solemn, în acea clipă s'a săvârșit o jalnică și nevrednică unire în Biserica Sfânta Sofia.

În toate acele săptămâni de nenumărate atacuri ale turcilor, apărătorii Cetății, cu mila lui Dumnezeu, tinuseră Cetatea, până când sultanul hotărâse să renunțe. **Însă ultimele zile au fost un moment de cotitură pentru apărătorii antiunioniști. După ce marea majoritate au cedat în fața unirii, trădând Ortodoxia, au pierdut ocrotirea lui Dumnezeu.**

Călugărul Ghennadie (Gheorghe Sholarios, viitorul Patriarh), **nu a luat parte la slujbe, căci atunci când turcii ajunseseră la porți Ghennadie fugise la Adrianopol.**

După aceea toți bărbații în stare de luptă s'au întors la locurile lor. Femeile, între care și călugărite, s'au grăbit spre ziduri ca să ajute la căratul pietrelor și al bânelor pentru întărirea zidurilor și al găletilor de apă pentru a-i răcori pe ceilalți apărători.

CETATEA ESTE CUCERITĂ

Înainte de ivirea zorilor, turcii au pornit asaltul. Pe uscat planul turcilor a fost acela de a împărți forțele sultanului în trei. Prima parte, având scopul de a-i istovi pe apărători, era alcătuită din trupe turcești de strânsură, prost echipate, cuprinzând slavi, greci și unguri. A doua parte cuprindea regimentele anatoliene comandate de Ișak Pașa. A treia parte era nucleul armatei dușmane, regimentele de ieniceri.

Apărătorii au rezistat cu vitejie, împingându-și înapoi dușmanii de pe ziduri și nimicind câteva mașini de război. Asaltul pe uscat și pe mare a durat două ceasuri, dar cumva apărătorii au reușit să reziste. Din Cetate se aruncau pietre și bolovani grei, ucigând pe mulți dintre agareni. Unii erau arși cu focul grecesc, alții erau împrăștiați cu catapulte și săgeți. Multi dintre oamenii sultanului voiau să dea înapoi, dar garda sultanului îi mâna înapoi cu bice și bastoane de fier. Cine ar putea povesti strigătele, vaietele rănitilor și tânguiriile de amândouă părțile? Zarva și strigătele ajungeau până la ceruri.

Împăratul, călare pe calul său, îmbărbăta și îndemna ostașii să lupte. Între timp generalul Giovanni Giustiniani a fost grav rănit. Văzându-și sângele, s'a albit și și-a pierdut curajul de mai înainte. Împăratul căuta să-l convingă să nu-și părăsească postul, dar Giustiniani își pierduse cumpătul și voia să plece. El a dezertat de la postul său și a plecat după doctori, fără a pune pe cineva în loc la comandă. Când oamenii au văzut că generalul lor lipsea, și-au pierdut cumpătul și s'au tulburat. Împăratul încerca zadarnic să îi ajute. Turcii au băgat de seamă zăpăceala care domnea și au prins curaj.(165)

Până la urmă ienicerii lui Mahomed al II-lea au pătruns prin fortificațiile Constantinopolului. Ienicerul Hasan conducea treizeci de cete spre ziduri, mulți alții alăturându-li-se. **Când trupele necredincioșilor au ajuns pe ziduri, apărătorii au luat-o la fugă, părăsind zidurile din afară și retrăgându-se în cele dinlăuntru prin poartă și călcându-se în picioare. Împăratul lupta mereu cu vitejie și mulți îi**

urmau pilda. După ce turcii s'au urcat pe ziduri, i-au risipit pe creștinii de pe zidurile interioare cu proiectile, săgeți și pietre. Multi apărători luptau, refuzând să se lase robiti și crezând că moartea era mai de dorit decât viața. Împăratul Constantin al XI-lea, în vârstă de 49 de ani, a luptat până la sfârșit și a fost

165 Toi scriitorii contemporani pretind că Giustiniani a dezertat în momentul critic, stârnind confuzie între apărători. Există relatări contradictorii despre locul și felul cum a fost rănit. Unii pretind că a primit o puternică lovitură în piept, alții la brat sau la picior. El a murit după câteva zile, în drum spre Hios. Nu se știe nici cine i-a dat lovitura finală. Din datele existente nu se poate trage o concluzie clară.

ucis în luptă așa cum dorea.(166)

Cetatea a fost luată Marti, 29 Mai, 1453, la două ceasuri și jumătate după răsăritul soarelui. Bizantinilor nu le venea să creadă că Cetatea lor de Dumnezeu păzită căzuse în mâinile necredincioșilor. Acum turcii erau pretutindeni. Apărătorii Cornului de Aur au fugit – mai întâi Cardinalul Isidor, deghizat în cerșetor, și la urmă comandantii venetieni.

Vreme de trei zile și trei nopți sultanul le-a îngăduit oamenilor săi să prade orașul. Turcii prindeau și robeau pe oricine le ieșea în cale, iar cei ce se împotriveau erau uciși. Pământul era acoperit cu grămezi de leșuri. Nenumărate tânguiri se ridicau din rândul doamnelor de vită nobilă, al fecioarelor și călugăritelor robite, care, apucate de păr și de cozi, fuseseră scoase de turci din adăpostul bisericilor. Copii plângeau. Pe la mijlocul diminetii măcelul a încetat: prizonierii vii erau mult mai folositori.

Lucruri de o valoare nepretuită, manuscrise de pret, sfinte icoane și comorile bisericilor erau nimicite. Turcii nu se sfiau să calce în picioare sfintele Taine, vărsate pe pardoseală. Vasele de pret erau trecute din mână în mână iar unele erau sparte. Sfintele icoane, împodobite cu aur, argint și pietre scumpe, erau despuiate de podoabe, aruncate pe jos și călcate. Catapetesmele de lemn din biserici erau dărâmate și preschimbate în paturi și mese. Turcii își îmbrăcau caii cu veșmintele preotești din mătase, brodate cu fir de aur, iar unele erau folosite ca fete de masă. Vasele sfinte erau despuiate de perlele pretioase și sfintele moaște erau aruncate peste tot.

Biserica Sfânta Sofia era plină de oameni care căutau un refugiu, rugându-se să se întâmple o minune. Curând ușile au fost dărâmate iar credincioșii au fost prinși. Cei bătrâni și betegi erau uciși pe loc, dar cei mai mulți erau legați și puși împreună în lanturi. Vălurile și șalurile femeilor erau rupte și slujeau drept funii. Multe fete și femei tinere și frumoase erau aproape rupte în bucăți de către cei ce trăgeau de ele. S'a făcut un lung șir de oameni strâns legați, mânați de ostași către tabără, unde din nou se duceau lupte pentru stăpânirea lor. **Însă preotii au continuat să cânte în altar până ce au fost arestați.**

Apoi turcii au făcut din vestita biserică un loc de petrecere. Altarul a fost preschimbat în loc de ospăt. Pe sfintele mese erau puse mâncăruri și băuturi, fiind folosite și pentru destrăbălări cu femei din Constantinopol, fecioare și copii.

Plânsete și tânguiri se auzeau din fiecare casă. La răspântii se auzeau tipete și tristetea domnea în toate bisericile, cu gemetele bărbaților și tipetele femeilor. Au fost jafuri, robiri, despărtiri și siluiri fără

precedent. Nu a rămas nici un loc necercetat și neatins. Chiar grădinile și casele erau căutate și săpate spre a scoate orice bogăție ascunsă.

Apoi Mahomed al II-lea și-a făcut intrarea solemnă în Cetate, care a devenit capitala Imperiului Otoman. Când Mahomed l-a văzut pe unul din ostași încercând să scoată o parte din pardoseala de marmură din Sfânta Sofia, l-a lovit cu sabia și i-a zis: „Îți ajung comorile și robii: clădirile sânt ale mele.” Sultanul, care avea reputația de iubitor al artelor, a păstrat multe din operele de artă ale Cetății și chiar a comandat altele noi.

Astfel Imperiul Bizantin, întemeiat la 8 Noiembrie, 324, de către Flavius Valerius Constantin I cel Mare, s'a sfârșit după mai bine de unsprezece veacuri, cu Constantin al XI-lea Paleologul. Grecii au pus căderea slăvitei lor împărății pe seama păcatelor și apostaziei lor.

166 Nu se cunoaște o relatare amănunțită a ultimelor clipe ale lui Constantin al XI-lea. Se știe însă că a murit lângă Poarta Sf. Roman. Vezi Dukas, p. 314, n. 289. Turcii pretind că Împăratul, pe când fugea spre Cornul de Aur, a fost decapitat de ieniceri. Vezi Tursun Beg, pp. 36-37. 87

UN NOU PATRIARH

Aghia Sofia a fost apoi preschimbată în moschee și s'a oprit vandalizarea măreței clădiri. După ce a făcut anumite cercetări, Mahomed a hotărât ca scaunul patriarhal vacant să fie ocupat de monahul Ghennadie. Întreita biserică a Pantocratorului și mănăstirea unde locuise Ghennadie fuseseră prădate. După cercetări, s'a aflat că Ghennadie fusese luat prizonier și vândut unui turc bogat din Adrianopol. Deci sultanul a trimis după Ghennadie, ca să fie adus sub escortă în Cetate. **Înainte de cucerire Ghennadie era cel mai strălucit învățat din Constantinopol. Fusese căpetenia partidei antiunioniste și antiapusene din Biserică și de aceea sultanul avea încredere că nu va reîncepe intrigile cu Apusul.** De fapt Sholarios a căutat să dea asigurări că Biserica Greacă nu se va uni cu Biserica Romei. Frica de unire i-a bântuit pe turci de-a lungul veacurilor cincisprezece și șaisprezece. Unul din motivele pentru care turcii au fost toleranți la început cu Biserica Greacă a fost acela că ea a rămas antiunionistă.

ftp://ftp.logos.md/Biblioteca/_Colectie_RO/Marcu%20al%20Efesului%20-%20Viata%20si%20nevoitele.pdf

<<https://deasaimpartasirecuneverdnicieosandavesnica.wordpress.com/2015/12/09/caderea-constantinopolului/>>, marți, 10 aprilie 2018

III. ÎMPĂRATUL CONSTANTIN MAI TRĂIEȘTE, CHIAZ DACĂ TRUPUL ALTUIA A FOST ÎMBRĂCAT ÎN HAINELE SALE ȘI A FOST ÎNGROPAT

De îndată ce orașul a fost cucerit și sultanul a intrat înăuntru, în grabă s-a început a face cercetare cu toata silința asupra împăratului și la alta nimic nu se gădea decât să afle dacă trăiește sau e mort împăratul. Și unii, venind, îi spuneau că a fugit, alții însă spuneau că este ascuns în oraș, iar alții că a murit în lupta. Și voind să se încredințeze cu adevărat, a trimis unde trupurile celor creștini și

păgâni, stăteau grămadă; foarte multe capete de-ale celor uciși le-au spălat, poate s-ar întâmpla sa-l cunoască pe al împăratului. Și n-a putut fi recunoscut, decât numai trupul împăratului după moletierele și pantofii împărătești, pe care se aflau cu- 30 sute cu fire de aur chipurile de vulturi, cum era obiceiul la împărați. Și sultanul, auzind, era foarte bucuros vesel, și din ordinul lui, creștinii care l-au găsit, au înmormântat cu cinste Împărătească trupul mort al împăratului.

Georgios SPHRANTZES, *Memorii 1401-1477*, Ed. Academiei Republicii Socialiste Romania, București, 1966, p. 433.

LITURGHIA DE PIATRĂ [†] SFÂNTA SOFIA (CONSTANTINOPOL 1453)

¶ Sub Biserica Sfânta Sofia din Constantinopol se află o altă Biserică. Și, când au luat turcii Constantinopolul de la greci (creștini), atunci, în vremea luării, slujeau preoții cu arhieriei Sfânta Liturghie, fiind adunat și mare popor. Aceștia toți au adormit de atunci

până în vremea de astăzi. Iar în vremea când se va lua de la turci Constantinopolul, toți aceia câți sunt acolo adormiți vor învia, după cum la Efes au înviat cei șapte mucenici, și vor întreba: unde este împăratul Constantin? Deci în tulburare au adormit, în tulburare vor și învia.” ¶¶Tot referitor la această proorocie monahul Zosima Pascal, un cunoscut nevoitor prodromit, în lucrarea sa, "Sfârșitul omului", ne face părtași ai unei descoperiri:

¶“La împăratul turc era un croitor creștin cu numele Hristea, care făcea haine la toți pașii și la toți slujitorii împărătești. Unul dintre pași îl iubea foarte mult pe Hristea. ¶Și s-a întâmplat de s-a îmbolnăvit cel care îl iubea pe Hristea. Deci, auzind Hristea că este bolnav pașa, în toate zilele mergea la el ca să-l vadă, dar fiul pașei nu-l lăsa ca să intre la dânsul (pe vremea aceea documentele fiecărui creștin care avea case mari ori moșii erau ținute la pașă).

Peste puțină vreme, făcându-se sănătos pașa, a venit la el Hristea, și i-a spus pașa: ¶- Hristeo, pentru ce n-ai venit ca să mă vezi, că eram să mor?

- Am venit, stăpâne, în toate zilele, dar nu m-au lăsat să intru la tine!*
- Cine nu te-a lăsat să vii la mine?*
- Fiul tău.*

Atunci a deschis o ladă și a dat lui Hristea toate documentele. Apoi a chemat pașa pe fiul său și i-a zis:

- Pentru ce nu ai lăsat să vină Hristea la mine când eram bolnav?*
- Pentru documentele caselor nu l-am lăsat.*
- Fiule, nu mai este multă vreme și ne vom face și noi creștini, că împărăția noastră va mai sta numai până la anul 1881, când are să cadă.*

¶Apoi a zis către Hristea: ¶- Eu niciodată nu ți-am făcut vreun bine. Vino după mine.

- Ridică piatra aceasta – care era ca o ușă! ¶Și am apucat cu o mână să o ridic, iar el mi-a zis: ¶- Apuc-o cu amândouă mâinile, că nu poți s-o ridici cu una că este grea. ¶Și apucând-o de un belciug, am ridicat-o. Și coborându-ne pe scări, eu tremuram de frică și mă gândeam că acum aici mă lasă. Și era acolo mulțime de popor și ostași care stăteau ca adormiți, în picioare. Și am zis: ¶- Stăpâne, pentru ce nu-i dați afară, de ce stau așa?

- Nu poate nimeni ca să-i dea afară, căci câți s-au apucat ca să-i dea afară, unii au orbit, alții au rămas ciungi și alții au ologit, iar altora gura la ceafă li s-a întors și nici măcar a se atinge de ei nu se poate. Căci cine poate a se împotrivi lui Dumnezeu?

¶Iar eu îl tot sileam ca să ieșim, și el mi-a zis: ¶- Vino după mine! ¶Și ducându-mă mai înăuntru, am văzut arhierii, diaconi și preoți. Și era împăratul în scaun și lângă el era un soldat bătrân cu sabia de amândouă părțile ascuțită, și avea mâna dreaptă pe sabie, iar sabia era pe jumătate scoasă din teacă. Și a zis pașa către mine: ¶- Când va ieși sabia aceasta din teacă, atunci are să cadă împărăția noastră.

Și erau ostași cu hainele din vremea când au adormit și poporul de asemenea. Și am plecat ca să ieșim. Și a început pașa a se sui pe scară, iar eu mergeam după dânsul. Și era un călugăr din cei adormiți, ca de 30 de ani, ca vârstă, cu o carte în mână. Iar eu i-am luat cartea din mână și am băgat-o în sân, fără să știe pașa, și am mers acasă. Apoi am pus-o în casa de fier, ca a doua zi să o citesc, și căutând-o a doua zi nu am mai găsit-o. Am întrebat pe femeie și i-am zis: ¶- Numai tu umbli în casa de fier!

- Eu niciodată nu am umblat.*
- Poate ai luat cheile din buzunar?*

Apoi am rugat mult pe pașă, zicându-i: ¶- Stăpâne, te rog să mergem iarăși la Sfânta Sofia.

Dar el mi-a zis că nu se poate, fiindcă trebuie să ia voie de la împărat. Atunci, eu l-am supărat mult pentru aceasta și de-abia s-a îndurat și a mers și a doua oară. ¶¶Și, ducându-ne, am găsit cartea în mâinile călugărului. Și i-am spus pașei: ¶- Stăpâne, când am venit întâi, eu în urma ta fiind, am luat cartea din mâna călugărului acesta fără să știi tu.

Și pașa mi-a zis:

- Cum ai putut-o lua? Că noi nici a ne atinge de el nu putem, pentru că rămânem sluși. Și eu m-am dus la patriarh și i-am spus toate pe rând. “

<<http://cristortodox.blogspot.co.uk/2018/03/liturgia-de-piatra-sfanta-sofia.html>>, marți, 10 aprilie 2018